

Міністерство освіти і науки України

Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
кафедра політичних наук і права
Центр соціально-політичних досліджень «Politicus»

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА
ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ
ТА ШЛЯХИ МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 р.

м. Одеса

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS»**

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
з міжнародною участю**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТА ШЛЯХИ
МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 року

м. Одеса

УДК 321(477)(063)

DOI: <https://doi.org/10.24195/UkrainianState2026-10>

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
(протокол від 28 травня 2026 року № 14)*

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Рецензенти:

Кокорев О. В., доктор політичних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри журналістики, соціальних комунікацій і ІТ-права Державного університету Інтелектуальних технологій і зв'язку.

Петінова О. Б., доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Організаційний комітет конференції:

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Музиченко Г. В. – проректор з наукової роботи, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Проноза І. І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Каменчук Т. О. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Таску-Ставре М. – доктор політичних наук, професор, професор Бухарестського університету (Румунія);

Хевцуріані А. – доктор наук у сфері міжнародних відносин, професор факультету права та міжнародних відносин, Грузинський технічний університет (Грузія).

У збірнику матеріалів X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів» представлено результати наукових досліджень науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, молодих науковців та практиків із вітчизняних і зарубіжних закладів вищої освіти та наукових установ, об'єднаних прагненням до осмислення актуальних викликів державотворення, суспільного розвитку та післявоєнної відбудови України.

Матеріали збірника охоплюють широкий спектр актуальних проблем сучасної політичної, правової, економічної та соціогуманітарної науки. У наукових доповідях і дослідженнях висвітлено питання розвитку та модернізації політичних інститутів і процесів сучасної держави, правових та економічних механізмів відбудови України, інформаційної безпеки та протидії гібридним загрозам в умовах глобальних трансформацій. Значну увагу приділено філософським засадам державотворення, соціальним практикам і менеджменту соціокультурного розвитку, а також питанням євроінтеграції, транскордонної співпраці, міжнародних партнерств і регіональних стратегій сталого розвитку в умовах сучасних політичних та соціальних змін.

Збірник відображає високий рівень наукової дискусії та міждисциплінарного підходу до аналізу суспільно-політичних процесів, сприяє розвитку наукової комунікації та міжінституційної співпраці. Матеріали конференції становлять практичний і науковий інтерес для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, представників органів державної влади, місцевого самоврядування та фахівців у сфері політичних, правових, економічних і соціогуманітарних наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

Микитей Артем	ІНСТИТУЦІЙНА АРХІТЕКТУРА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОБРОЧЕСНОСТІ СУДІВ	66
Мініцький Валерій	КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ: СИНЕРГІЯ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	70
Мозолюк-Боднар Людмила	ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВОВОЇ АДАПТАЦІЇ	74
Музиченко Ганна	ВЕТЕРАНИ ЯК НОВІ ПОЛІТИЧНІ АКТОРИ	77
Наумкіна Світлана	ВОЄННО-ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ НОВОЇ АРХІТЕКТУРИ БЕЗПЕКИ В СХІДНІЙ ЄВРОПІ	81
Ніколаєва Майя, Кадук Наталя	ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ: ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ УПРАВЛІННЯ ТА ДЕМОКРАТІЇ	85
Обухов Петро	МАНІПУЛЯТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИБОРЧИХ КАМΠΑНІЯХ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА ЕЛЕКТОРАЛЬНУ ПОВЕДІНКУ	88
Позняк Вікторія	РОЛЬ ГРОМАДСЬКОСТІ У ПРОЦЕСАХ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ	92
Поляков Андрій	ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУТУ ГЛАВИ ДЕРЖАВИ В ПЕРІОД ГЕТЬМАНАТУ П. СКОРОПАДСЬКОГО	96
Приходько Сергій	ДЕМОКРАТІЯ ХХІ СТОЛІТТЯ: КРИЗА ЛЕГІТИМНОСТІ	99
Рогоза Анна	ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: КОНСТИТУЦІЙНІ МОДЕЛІ РЕГУЛЮВАННЯ	102
Самойлов Олексій	КОНСЕРВАТИЗМ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ТА ГЛОБАЛЬНИХ ЗАГРОЗ	104
Сокур Олексій	ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ: ДОСВІД УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ	106
Швець Світлана	ЦИФРОВА ПАРТИСИПАЦІЯ: ГЕЙМІФІКАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОДОЛАННЯ ПРАВОВОГО НІГІЛІЗМУ	109
Яковлева Лілія	ЛЕГІТИМНІСТЬ ВЛАДИ: СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ВИМІР ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ	111

СЕКЦІЯ 2. ПРАВОВІ ТА ЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ І ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

Астапова Діана	ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ЧЕСТІ, ГІДНОСТІ ТА ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ У КОНТЕКСТІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	116
Баймуратов Михайло, Кофман Борис	МІЛІТАРНИЙ МУНІЦИПАЛІЗМ: ДО ПИТАННЯ ПРО ВИЗНАЧЕННЯ ІДЕНТИФІКАТОРІВ ФЕНОМЕНОЛОГІЇ	118
Балацька Анна	ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	126
Баранов Сергій	ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВИРОБЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО - ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД	130

2. Кількість користувачів онлайн-сервісу державних послуг "Дія" збільшилася до 24 мільйонів. URL: <https://epravda.com.ua/biznes/kilkist-koristuvachiv-servis-u-diya-zbilshivsya-do-24-milyoniv-819254>
3. Платформа АІН (Інтернет видання та аналітика). URL: <https://ain.ua/2026/02/20/za-2025-rik-proti-ukrayini-zdiisnili-priblizno-6000-kiberatak/>
4. Україна зайняла п'яте місце у світі за рівнем розвитку цифрових державних послуг і перше за залученістю громадян. URL: <https://dev.ua/news/e-government-development-index-1726837703>

Микитей А. О.
аспірант спеціальності 052 «Політологія»
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»,
Одеса, Україна

ІНСТИТУЦІЙНА АРХІТЕКТУРА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОБРОЧЕСНОСТІ СУДІВ

Незалежність та доброчесність судової влади є фундаментальною умовою існування демократичної правової держави. Без довіри громадян до судів неможливі ні верховенство права, ні захист прав людини, ні ефективна боротьба з корупцією, ні інвестиційна привабливість країни. Для України, яка перебуває одночасно у стані воєнного конфлікту та процесу інтеграції до Європейського Союзу, питання судової доброчесності набуває подвійної гостроти: з одного боку, ЄС прямо обумовлює подальший рух України реформою судової системи; з іншого - воєнний стан створює ризики концентрації влади та ослаблення системи стримувань і противаг.

Водночас проблема доброчесності судів - це не суто правова, а глибоко політична проблема. Судова система не існує у вакуумі, вона вбудована у систему політичних відносин, де перетинаються інтереси виконавчої влади (яка прагне контролюваних судів), парламенту (який визначає законодавчі рамки), судової корпорації (яка прагне автономії та самозбереження), громадянського суспільства (яке вимагає прозорості) та міжнародних партнерів (які ставлять умови). Саме цей перетин інтересів визначає реальний, а не декларований, рівень судової доброчесності. Комплексний аналіз інституційної архітектури

забезпечення доброчесності — як системи взаємодії ВККС, ВРП, НАБУ та ГРД - залишається недостатньо дослідженим, особливо в контексті подій 2022–2026 років.

Інституційна архітектура забезпечення доброчесності судів в Україні складається з чотирьох ключових елементів, кожен з яких виконує специфічну функцію у загальній системі, але водночас перебуває у складних відносинах взаємозалежності з іншими елементами.

Вища кваліфікаційна комісія суддів є центральним органом у системі добору суддів. Її повноваження охоплюють конкурсний відбір кандидатів на посаду судді, кваліфікаційне оцінювання діючих суддів та внесення рекомендацій щодо призначення та звільнення. Саме ВККС є тим «фільтром», через який проходять усі, хто претендує на посаду судді або прагне зберегти її. Від ефективності цього фільтру залежить, чи потраплять до судової системи доброчесні фахівці, чи продовжуватимуть працювати ті, хто не відповідає стандартам. Історія ВККС в Україні є показовим прикладом інституційної нестабільності. Комісія неодноразово переформатовувалася, розпускалася та створювалася заново. У 2019 році, після тривалого періоду нефункціонування, процес відновлення ВККС став одним із центральних питань судової реформи. Ключовою інновацією стало залучення міжнародних експертів до процесу добору членів ВККС: конкурсну комісію на паритетних засадах було сформовано з представників України та міжнародних партнерів. Ця модель стала відповіддю на системну недовіру до здатності судової корпорації самостійно забезпечити доброчесність власного кадрового відбору.

Вища рада правосуддя є конституційним органом, відповідальним за забезпечення незалежності судової влади. До її повноважень належить внесення подань Президенту щодо призначення суддів, розгляд дисциплінарних справ, прийняття рішень про звільнення суддів, забезпечення функціонування органів суддівського самоврядування. ВРП - це, по суті, вищий орган управління судовою системою. Проблема ВРП полягає у тому, що цей орган тривалий час сам був об'єктом критики за недоброчесність. Частина членів ВРП обиралася з'їздами суддів, адвокатів та прокурорів, тобто корпоративними спільнотами, які мали власні інтереси у збереженні статус-кво. Це призводило до ситуації, коли орган, покликаний гарантувати доброчесність, сам не відповідав стандартам доброчесності. Реформа ВРП за участю міжнародних експертів, розпочата у 2022–2023 роках, стала одним із ключових бенчмарків Європейської Комісії для оцінки прогресу України на шляху до членства в ЄС.

Національне антикорупційне бюро України виконує функцію правоохоронного органу, спеціалізованого на виявленні, розслідуванні та

документуванні корупційних злочинів, у тому числі у сфері правосуддя. НАБУ є зовнішнім контрольним механізмом щодо судової системи: якщо ВККС та ВРП - це внутрішні регулятори, то НАБУ - зовнішній правоохоронний інструмент, здатний ініціювати кримінальне переслідування суддів за корупційні діяння. Роль НАБУ у забезпеченні судової доброчесності є принципово важливою, оскільки жодна система внутрішнього саморегулювання не є достатньою без зовнішнього примусового механізму. Досвід показує, що судова корпорація, залишена наодинці з питаннями власної доброчесності, схильна до корпоративної солідарності та захисту «своїх». НАБУ, спеціалізований антикорупційний суд та Спеціалізована антикорупційна прокуратура створюють ланцюжок зовнішнього контролю, який доповнює внутрішні механізми ВККС та ВРП. Водночас ефективність цього ланцюжка залежить від політичної волі: спроби обмежити повноваження НАБУ, призначити «лояльного» директора або обмежити бюджет - це політичні, а не правові рішення.

Громадська рада доброчесності є інститутом громадського контролю за судовою системою та складається з представників громадянського суспільства - правозахисних організацій, антикорупційних НГО, академічної спільноти та медіа. Її основна функція - надання висновків щодо відповідності кандидатів на посаду судді (а також діючих суддів) критеріям доброчесності та професійної етики у процесі кваліфікаційного оцінювання, яке проводить ВККС. ГРД є інституціоналізованою формою участі громадянського суспільства у формуванні судової влади. Це принципово відрізняє українську модель від більшості європейських систем, де добір суддів здійснюється виключно професійними органами без формалізованої участі громадськості. Водночас ГРД має лише дорадчі повноваження: ВККС може не погодитися з негативним висновком Ради і рекомендувати кандидата до призначення. Це створює напругу між формальним статусом ГРД (дорадчий орган) та її фактичною роллю (критичний фільтр доброчесності, висновки якого мають значну суспільну та політичну вагу).

Аналіз функціональних зв'язків між зазначеними інституціями дозволяє виділити кілька ключових проблем інституційної архітектури забезпечення доброчесності судів:

- конфлікт між незалежністю судової влади та підзвітністю суспільству. Незалежність є конституційною гарантією, без якої суди перетворюються на інструмент політичної влади. Але незалежність без підзвітності створює ризик корпоративної замкненості та безкарності. Знаходження балансу між цими двома цінностями є ключовим політичним завданням судової реформи;

- інституційна нестабільність. За роки незалежності ВККС розпускалася та створювалася заново кілька разів; ВРП зазнавала реформування; повноваження ГРД змінювалися. Така нестабільність підриває довіру до інституцій та знижує їхню ефективність, оскільки кожна нова ітерація потребує часу для інституційного становлення;

- залежність від зовнішнього чинника. Участь міжнародних експертів у доборі членів ВККС та реформуванні ВРП є вимушеним, але ефективним кроком. Водночас це ставить питання про суверенність судової системи та ризик перетворення реформи на «зовнішнє управління». Дискусія між прихильниками «внутрішнього» (національного) та «зовнішнього» (за участю міжнародних партнерів) підходів до реформування є однією з центральних у сучасному українському політичному дискурсі

- розрив між формальними повноваженнями та реальним впливом. ГРД має лише дорадчі повноваження, але її висновки створюють потужний суспільний тиск. НАБУ має правоохоронні повноваження, але ефективність його роботи залежить від готовності судів (у тому числі ВАКС) виносити обвинувальні вирoki. ВККС має повноваження добору, але її рішення можуть бути заблоковані ВРП. Ця мережа взаємних залежностей створює систему, де жодна інституція не є самодостатньою, а ефективність залежить від координації між усіма елементами;

- вплив воєнного стану. В умовах війни виникають додаткові ризики: спокуса відкласти реформи «до перемоги», обмеження прозорості з міркувань безпеки, зниження суспільного контролю через фокус уваги на фронті. Водночас саме війна створює «вікно можливостей» для глибоких інституційних трансформацій: суспільство мобілізоване, міжнародні партнери активно залучені, а опір реформам з боку старих еліт ослаблений.

Таким чином, з політологічної точки зору, інституційна архітектура забезпечення доброчесності судів є відображенням ширшої проблеми демократичного транзиту. У транзитних суспільствах, до яких належить Україна, демократичні інститути формуються в умовах конкуренції між демократичними та авторитарними тенденціями. Судова система стає полем битви: демократичні сили прагнуть зробити суди незалежними та підзвітними; авторитарні - контрольованими та лояльними. ВККС, ВРП, НАБУ та ГРД це інструменти демократичного контролю, ефективність яких залежить не лише від їхнього інституційного дизайну, а й від загального стану демократії в країні.

Література:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. (зі змінами).

2. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII (в редакції від 04.06.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення 21.04.2026)

3. Закон України «Про Вищу раду правосуддя» від 21.12.2016 № 1798-VIII (в редакції від 15.04.2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1798-19#Text> (дата звернення 21.04.2026)

4. Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України» від 14.10.2014 № 1698-VII (редакція від 23.05.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text> (дата звернення 21.04.2026)

Мініцький В. В.,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет ім. К.Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

Науковий керівник: **Проноза І. І.**

кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри політичних наук і права
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ: СИНЕРГІЯ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Війна в Україні стала тим надважким іспитом, який перевіряє на міцність кожного з нас і все те, на чому тримається наше суспільство. Те, що раніше здавалося звичним, такі терміни як: соціальний захист, робота державних установ, підтримка ближнього – сьогодні потребує надзвичайних зусиль і нових рішень [3, с.17-21].

Збройний конфлікт повністю змінив бачення на те, як держава виконує свої соціальні функції, фактично змусивши її переглянути пріоритети, інструменти та масштаби втручання у соціальну сферу. Колись, те що вважалося стабільним і передбачуваним, на сьогодні потребує швидких рішень та адаптації до вже нових реалій. За результатами дослідження провідного експерта з економіки праці Е. Лібанової, понад 35% об'єктів соціальної інфраструктури було пошкоджено або

Наукове видання

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Опубліковано в авторській редакції